

No: 1504 – Menş e Adı

DATÇ A NURLU BADEMİ

Tescil Ettiren

MUĞ LA TİCARET VE SANAYİ ODASI

Bu coğ rafi iş aret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 07.09.2021 tarihinden itibaren korunmak üzere 24.11.2023 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1504
Tescil Tarihi	: 24.11.2023
Başvuru No	: C2021/000337
Başvuru Tarihi	: 07.09.2021
Coğrafi İşaretin Adı	: Datça Nurlu Bademi
Ürün / Ürün Grubu	: Badem / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mantarlar
Coğrafi İşaretin Türü	: Menşe adı
Tescil Ettiren	: Muğla Ticaret ve Sanayi Odası
Tescil Ettirenin Adresi	: Muslihittin Mah. Şehit Yarbay Alim Yılmaz Cad. No:3 MUĞLA
Coğrafi Sınır	: Muğla ili Datça ilçesi
Kullanım Biçimi	: Datça Nurlu Bademi ibareli aşağıda verilen logo ve menşe adı amblemi, ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Datça Nurlu Bademi ibareli logo ve menşe adı amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Datça Nurlu Bademi, coğrafi sınırdaki yetişen *Prunus amygdalus* Batsch. türü bademlerdir. Dış kabuğu kahverengi renk ve tonlarında olup üç katmanlıdır. En dışta sert, nispeten kaygan, pütürlü ve delikli bir tabakası vardır. Orta kısmında süngerimsi görünümlü ama sert ve sağlam bir tabaka bulunur. Süngerimsi tabakanın içinde kökten uca doğru uzanan kanallar vardır. Dış kabuktaki delikler bu kanallara bağlı olup bademin gelişim sürecinde besin maddelerini taşıyıcı ve daha sonra da kabuğun hava almasına yardımcı olur.

Datça Nurlu Bademi nispeten büyük ve tatlıdır. Kabuğu oldukça serttir. Kabuğu sert, meyvesi bilinen örneklerden daha iri ve tatlıdır. Ağustosta diğer badem cinslerine göre 15 gün daha geç olgunlaşır. Datça Nurlu Bademi ağacı tatlı olan meyvesini zararlılardan korumak için kabuğunu kalınlaştırarak sertleştirir. Kabuğun sert olmasının nedeni kabuğun yapısında lignin polimerinin fazla olmasıdır.

Ağacın kökleri toprağa derinlemesine gelişir, köklerin yatay ilerlemesi ise ağacın dallarının yayıldığı alan ile paralellik gösterir. Yetişkin bir ağacın boyu 3-5 m, eni 4-5 m, yaprakları ise 6-12 cm uzunluğunda bu yaprakların kenarları dişli, koyu renkli ve mızraksı yapıdadır. Datça Nurlu Bademinin dip kısmı tombul ve uca doğru sivridir.

Datça Nurlu Bademinin yetiştirildiği yerlerin kuzey ve güney hâkim rüzgârlarının etkisi altında olduğu alanlar istenir. Böylelikle bitkinin sıcak havalarda ihtiyaç duyduğu rutubeti alabilmesini, hem de dölleme sürecinde polen taşınımını kolaylaştırır. Toprağın taşlı, kıvılcıklı ve kırmızımsı toprak yapısında olması ise toprağa dikine gelişen köklere ilerleme olanağı sağlar. Coğrafi sınırın az yağışlı olması ve sıcak Akdeniz iklimine sahip olması; ağacın istenilen dikine büyümesini, fazla uzamamasını ve dallarının yaygın olarak gelişmemesini, aynı zamanda ağaç dallarının kırılma özelliği göstermesinde etkili olur.

Datça Nurlu Bademi; yaş badem, kabuklu kurutulmuş badem, çiğ badem içi ve kavrulmuş badem içi olarak tüketiciye arz edilir. Datça Nurlu Bademi uygun iklim ve yetiştiricilik koşullarında toplam yağ oranı %40-50 arasında değişiklik gösterir.

Datça Nurlu Bademinin fiziksel ve kimyasal özellikleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Datça Nurlu Bademinin boyutları

	Kabuklu bademin boyutları (mm)		Badem içinin boyutları (mm)	
	En az	En çok	En az	En çok
Yükseklik	33	40	24	28
Genişlik	22	27	12	15
Derinlik	15	21	7	9

Tablo 2. Datça Nurlu Bademinin ağırlık ve nem miktarı

	Ağırlık (g)		Nem (%)	
	En az	En çok	En az	En çok
Kabuklu badem tanesinin ağırlığı	5	8	6	8
Badem içinin tane ağırlığı aralığı	1	2,5	2	4

Üretim Metodu:

Datça Nurlu Bademinin üretim aşamalarına aşağıda yer verilmektedir.

İklim isteği: Badem, yazları kurak ve sıcak, kışları ılık ve yağışlı olan iklimleri sever. Çiçek tomurcukları soğuğa dayanıklı olmadığından kış soğuklarının fazla olduğu yerlerde badem yetiştiriciliği yapılması istenmez.

Datça Nurlu Badem yetiştiriciliği için, ilkbahar başlangıcında meydana gelebilecek don olayları önemlidir. Genellikle çiçekleri -5 ila -1°C sıcaklık aralığında zarar gördüğünden; Datça ilçesinin sıcak ve ılıman iklimi badem yetiştiriciliği için avantaj sağlar. Datça Nurlu Bademi bir erkenci bir meyve olup; Datça'nın iklim yapısı ve rüzgârlı hava koşulları burada önemli rol oynar.

Badem kazık köklü bir bitki olduğu için, kurak koşullara iyi uyum gösterir. Genellikle yıllık yağış 300 mm'nin altına düşerse yeterli verim alınmaz.

Çiçeklenme zamanı meydana gelen fazla yağış ve/veya sis badem yetiştiriciliğini olumsuz etkiler. Bu gibi durumlarda mantar vb. bitki hastalıkları görülebilir. Bu durum ürün verimini olumsuz etkiler.

Toprak isteği: Badem yetiştiriciliğinde; hafif bünyeli, derin, süzek ve alüvyal topraklar istenir. Bu gibi topraklarda kökler 3-5 m derine inebilir. Yetiştiricilikte kumlu, killi ve çakıllı topraklar istenilen diğer toprak yapılarıdır.

Bahçe kurulumu: Datça Nurlu Bademi aşılama yöntemi ile çoğaltılır. Aşılama için kullanılan anacın badem olması gereklidir. Datça Nurlu Badem ağacına tekrar farklı tür aşılama yapılmaz. Çekirdekten yetişen badem fidanları bir yılın ardından genellikle kasım-aralık aylarında araziye dikilir. Badem fidanı gelişimine göre (kalınlığının 4-5 cm olması beklenir) ikinci ya da üçüncü yılında nurlu bademin uygun aşılama yöntemleriyle aşılması yapılır.

Badem bahçesinin kurulacağı alan, derin olarak sürülür. Düz arazilerde kare dikim, erozyonun söz konusu olduğu meyilli arazilerde ise kontur dikim yapılması tavsiye edilir. Meyilli arazilerde ise teraslama yapılması uygun olur.

Badem kök sistemi kuvvetli gelişen bir bitki türüdür. Yağışın az olduğu yerlerde ağaçlar gerekli suyu sağlamak için daha büyük kök sistemi geliştirir. Bu sebeple fidanları; kuvvetli ve derin topraklarda 8- 9 m aralıkla, zayıf ve az derin topraklar da ise 5-6 m aralıkla dikilir.

Bakım işleri: Badem yetiştiriciliğinde gübreleme önemlidir. Çiftlik gübresi kullanılabilir. Azot, fosfor, potasyum gibi bitki besin elementlerine ve miktarlarına toprak ve yaprak analizlerine göre karar verilmesi uygundur.

Datça Nurlu Bademi fidan aşamasını geçtikten sonra su ihtiyacını genellikle yağmur sularından karşılar. Özellikle meyve gelişme döneminde (genellikle şubat-mart ayları) su ihtiyacının karşılanması zorunlu olduğu aylar coğrafi sınırdan yağışın yoğun olduğu aylardır.

Yeni kurulan badem bahçelerinde dikimden sonra ağaçlara ilk yıldan itibaren orta budama yöntemiyle taç şeklinin verilmesi istenir.

Bademin dölllenme biyolojisi: Ticari bademlerin çoğu kendine kısırdır. Bu yüzden tozlayıcı çeşit kullanma zorunluluğu vardır. Bademde verimin düşük olmasının ana nedeni yetersiz tozlanma ve döllenmedir. Bu sebeple Datça Nurlu Bademi bahçeleri, genellikle 2-3 farklı çeşit bademler ile kurulur. Bu çeşitlerin çiçeklenme zamanları çakışmalı, çiçek tozları birbirleriyle uyuşmalıdır. Çeşitlerin bahçe içindeki yerleşimlerine de dikkat edilmelidir. Datça Nurlu Bademi bahçelerinde tozlayıcı olarak diğer badem ağaçları dikilir (tercihen ak badem ağacı) ve ortalama 9 tane Datça Nurlu Badem ağacına karşılık 1 tane tozlayıcı ağaç dikilir. Badem bahçelerinde çiçek tozlaşması genel itibarıyla arılar tarafından gerçekleştirilir. Bu nedenle 2 dekara 1 adet arı kovanı yerleştirilmesi tavsiye edilir.

Hasat: Datça Nurlu Bademinin hasat zamanı yaz aylarıdır, erken hasat olarak başlangıç zamanı haziran ayıdır. Dış yeşil kabuğu açılmaya, kurumaya başladığında dalları silkeleme yöntemi ile bademler hasat edilir. Hasat edilen ürünün zaten açılmış olan dış yeşil kabuğu soyulur, ortalama iki hafta güneşte kurutulur. Kurutulan bademler kabuklu badem olarak piyasaya arz edilebilir.

Kurutulan bademlerin sert kabuğu elle ya da makine ile kırılarak iç bademleri alınır. Ürün kalitesi ve iç badem kayıplarının en aza indirilmesi için elle kırılma işlemi yapılması daha uygun olur. Kırımdan sonra elde edilen ürün çiğ iç badem veya tekniğine uygun şekilde kavrularak kavrulmuş badem olarak tüketiciye sunulur.

Eğer badem yaş olarak piyasaya sürülecek ise; Haziran ayında başlanarak diğer yöntemlerden farklı olarak halk dilinde 'sıyırma' da denilen elle toplama yöntemi erken hasat edilir. İç zarı da soyulmak suretiyle tüketilen yaş bademin raf ömrü kısadır. +4 derece en fazla bir hafta muhafaza edilebilir.

Muhafaza, ambalajlama ve piyasaya arz: Datça Nurlu bademi, dökme olarak ya da gıdayla temasa uygun ambalajlarla ilgili gıda mevzuatına uygun etiket bilgileriyle tüketiciye arz edilir. Ambalajlamada plastik, karton, bez torba ya da keten torba gibi ambalajlama materyalleri üretici tarafından tercih edilir.

Kabuklu kurutulmuş badem, çiğ badem içi ve kavrulmuş badem içi; kokulardan arı, serin ve kuru yerde muhafaza edilebilir.

Çiğ iç badem mevsimine göre kısa süreli oda sıcaklığında saklanabilir. Uzun süreli saklama yapılacaksa +4 derecede saklanmalıdır ancak çiğ iç bademlerin en kısa sürede tüketilmesi tavsiye edilir.

Denetleme:

Denetimler; Muğla Ticaret ve Sanayi Odasının koordinasyonunda, Menteşe Ziraat Odasından, Muğla İl Tarım ve Orman Müdürlüğünden ve Muğla Ticaret ve Sanayi Odasından konuda uzman birer kişinin katılımıyla en az 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından, düzenli olarak yılda bir defa, ayrıca gerekli görülmesi ve şikâyet halinde ise her zaman yapılır.

Denetim mercii tarafından; Datça Nurlu Bademin coğrafi sınırdan temin edilip edilmediği, üretim metoduna uygunluk, ürünün hasadı, ürünün muhafaza, ambalajlama ve piyasaya arzının uygunluğu ile Datça Nurlu Bademi ibaresinin, logosunun ve menşe adı ambleminin kullanımının uygunluğu denetlenir. Gerekli görülmesi halinde kimyasal, fiziksel vb. analizler yaptırılabilir.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.